

ШАЦКОВА Л.П.
БОНДАРЕНКО А.О.
ТРОШЕВА В.А.

ФІНАНСОВЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО В УКРАЇНІ

Шацкова Л.П. – к.е.н., асистент каф. обліку, аналізу і аудиту

Бондаренко А.О. – студентка

Трошева В.А. – студентка

Одеський національний політехнічний університет

В Україні при ринковій економіці все більшого значення набуває сфера фінансового підприємництва, яке являється необхідним середовищем функціонування та існування ринкової економіки і існування соціальної сфери.

Доречним буде Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», у якому йдеться про регулювання відносин, які виникають між учасниками ринкових відносин в сфері фінансових послуг [1].

Під поняттям «підприємництво» розуміють діяльність людей у різних галузях виробництва, створена на власний ризик і розсуд для отримання максимального прибутку. Існує декілька видів підприємництва, а саме: виробниче (створення послуг та продукції), комерційне (обмін та розподіл послуг та товарів), посередницьке (послуги посередників між споживачем та підприємцем), страхове (форма кредитування) та фінансове, яке ми будемо розглядати детальніше [2].

Розглядаючи сутність поняття «підприємництво», важливо знати, що фінансове підприємництво – це такий вид підприємницької діяльності, при якій об'єктом купівлі та продажу виступають гроші, цінні папери або іноземна валюта. Фінансовий підприємець продає товар або дає в борг, потім виручкою він покриває всі витрати і отримує прибуток. Фінансове підприємництво є найбільш складним з усіх видів підприємництва. Даний вид підприємництва приносить не менші доходи, ніж інші типи підприємництва, але саме фінансове вимагає більшого досвіду та знань кадрів для цієї сфери. В Україні при фінансовому підприємстві існує продаж та купівля акцій, облігацій. Фінансовими агентами виступають комерційні банки, біржі, різні фірми та підприємці. Згідно з Господарським кодексом України, фінансове посередництво здійснюють банки та інші фінансово-кредитні організації [3].

Фінансове посередництво – це діяльність, пов'язана з отриманням та перерозподілом грошових коштів шляхом їх передачі, передбаченої законодавством України. Даний тип посередництва здійснюють банки різноманітними банківськими операціями, основними з яких є депозитні,

кредитні, розрахункові, лізингові та факторингові. Суб'єкти підприємництва відкривають рахунки для зберігання коштів та здійснення операцій у будь-якому банку України або за власним бажанням, або ж за згодою даного банку. Також право на існування мають і міжнародні грошові операції. Такі операції виникають при зовнішньоекономічній діяльності держав. Суб'єктами являються експортери, імпортери, банки, які є частиною процесу оформлення платежів та передачею документів.

Таким чином, фінансове посередництво, на думку сучасних економістів, є основою виникнення і розвитку фінансового підприємництва, так як «подвійний обмін борговими зобов'язаннями відрізняє фінансових посередників від інших фінансових суб'єктів, таких як брокери і дилери, які також сприяють просуванню коштів кредитора до позичальників, але не випускають на ринок власних боргових зобов'язань» [4].

Як зазначалось, агентами фінансового підприємництва є комерційні банки, але не кожен розуміє суть та значення даних банків. Комерційний банк – це банк, який кредитує комерційні підприємства. Систему банків в Україні формують НБУ та інші банки. Учасниками виступають або ж фізичні, або ж юридичні особи. Банк може видавати кредити, які поділяються за певною класифікацією. Кредит – це певна сума грошей, яка надається позичальнику з поверненням цієї суми, а також і відсотками за використання цих коштів. Можна класифікувати кредити за періодом використання, періодом погашення та інші [5].

Страховання – це одна із форм фінансового підприємництва. Страховання – це діяльність, яка пов'язана з наданням страхових послуг по питанням, які стосуються даної сфери діяльності. Страховання здійснюють за допомогою договору. Існує два види страхування: добровільне або ж примусове. Найпоширенішими видами є страхування життя, власного здоров'я, майна і відповідальності. Страховання здоров'я та власного життя зобов'язує повернення тієї суми коштів, яка була зазначена в договорі страхування. Страховання майна відображає компенсацію в виді грошової суми, яка надається при пошкодженні або втраті майна. Страховання відповідальності використовується, наприклад, при наданні банком кредиту. Формою договору страховальної операції є свідоцтво або сертифікат, поліс.

Для того, щоб діяв ринок цінних паперів потрібно утворювати фондові біржі. Фондова біржа – це своєрідний ринок цінних паперів, який функціонує з метою підвищення мобільності капіталу. На таких фондових біржах проводять котирування цінних паперів. Котирування полягає в тому, що спеціалісти постійно оцінюють курс продавців та покупців паперів. Емісія полягає в випуску цінних паперів, які повинні бути зареєстровані в спеціальній комісії. Такою комісією є Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. Протягом

останніх декількох років фондовий ринок України постійно зростає, проте все ще залишається невеликим за своїми розмірами та неефективним з точки зору виконання притаманних йому функцій. В Україні функціонує 8 бірж та 2 ТІС (торгово-інформаційні системи). Основна торгівля сконцентрована на Першій Фондовій Торговельній Системі (ПФТС) – близько 90% всіх торгів на організованому ринку [6].

Даний вид підприємництва пов'язаний з ризиком. Фінансовим ризиком називається якась небезпека втрати якихось ресурсів або неможливість отримати дохід. Отже, кожен підприємець бажає знизити ймовірність даного ризику.

Деякі науковці взагалі допускають, що всі фінансові установи, котрі діють на фінансовому ринку, є фінансовими посередниками. Отже, з всього вище сказаного можна зробити висновок, що фінансовий вид підприємництва – це різновид комерційного. Враховуючи всі викладені аспекти, вважаємо, що найдоцільнішим є визначення поняття «фінансовий посередник» як фінансової установи, що здійснює свою діяльність на фінансовому ринку з метою отримання прибутку або задоволення потреб суб'єктів цього ринку в фінансових послугах.

Щодо ситуації в Україні, то найрозвинутішою складовою ринку залишаються комерційні банки в той час, як інші інститути та ринки дуже сильно відстають у своєму розвитку. Така ситуація типова для країн із перехідною економікою і є результатом незавершеності законодавчого регулювання діяльності фінансових інститутів.

Банківський сектор є найбільшою складовою фінансового ринку України. Протягом останніх років сектор банківських послуг розширився. Взагалі, банківський сектор України розвивається співрозмірно до банківських секторів країн центральної і східної Європи.

Протягом останніх кілька років страхові компанії розвиваються стрімкими темпами, проте про якість цього розвитку важко робити висновки, бо значна частина страхових угод укладаються підприємствами для уникнення оподаткування прибутку. Свідченням цього може бути, наприклад, дуже низьке співвідношення страхових виплат до зібраних страхових премій.

Отже, узагальнено визначення сутності і класифікації фінансових посередників на території України, стан фінансового підприємництва в країні на сьогодні. На нашу думку, для покращення стану фінансового підприємництва в Україні необхідно: вдосконалити нормативно-правові законодавчі акти; потрібно сформувати сприятливі умови для розвитку фінансової посередницької діяльності в Україні.

Література:

1. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг в Україні від 01.01.2017 р. № 2664-14; Закон України [Електронний ресурс] : –

Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>

2. Степанов Д.В. Державне регулювання економіки і правові аспекти формування ринкових відносин суспільства / Д.В. Степанов // Персонал. – 2000. – № 2 (56). – додаток № 4(9). – С. 195-197.
3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV [Електронний ресурс] : – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15/ed20030116#Find>
4. Сухоруков Д.В. Регіональний аспект розвитку організаційно-правових форм фінансового підприємництва на основі політики часткової участі: автореф. дис. к.э.н. – 2003. – 24 с.
5. Вовчак О., Крентовська Л. Фінансове посередництво: економічна сутність і класифікація / О. Вовчак, Л. Крентовська // Вісник НБУ. –2012. – Вип. 8. – С. 5-6.
6. Школьник І. О. Фінансовий ринок України: сучасний стан і стратегія розвитку: монографія / І. О. Школьник. – Суми : Мрія, УАБС НБУ, 2010. – 92с.